

MTA-SZTE Földrajz szakmódszertani Kutatócsoport

A PROGRAM HONLAPJÁN A CSOPORT OLDALÁRA KÉSZÜLŐ ÖSSZEFOGLALÁS A BESZÁMOLÁSI IDŐSZAK LEGFONTOSABB EREDMÉNYEIRŐL

2017-18.

Fő célunk a 8-13. évfolyamok számára alkalmazható, Magyarország egyes kis/közép tájainak, városainak földrajzát feldolgozó tanulói segédanyagok, ill. tanári kézikönyv tervezet elkészítése, melyek a tanárok számára lehetővé teszik Magyarország általuk kiválasztott részleteinek probléma centrikus feldolgozását, s mintául szolgálnak más tananyag részek hasonló módszertani megközelítésére. Kutatásunk első két éve alatt kidolgoztuk a fejlesztendő eszköz fő koncepcióját és kialakítottuk a munkáltató lapok számát, tartalmi koncepcióját, kialakítottuk a munkáltató lapokhoz csatlakozó tanári kézikönyv struktúráját. Az egyes tájakat, ill. városokat feldolgozó munkalapok azonos terjedelemmel és felépítésüket tekintve azonos elvek szerint készülnek. Az elvrendszer néhány sarokpontja a következő: kevés un. informatív, leíró, tankönyvi szöveg alkalmazása, a tájak időbeli változásának megfigyelését, elemzését lehetővé tevő különböző korú, azonos méretarányú térképek beépítése, az adott táj aktuális természeti vagy társadalmi problémájának felvázolása, kapcsolódó gondolkodtató feladatok megadása, a megoldási alternatívákhoz adatsorok, forrásszövegek, grafikonok, térképvázlatok, képek stb. (változatos információforrások) megjelenítése, QR kódokkal kiegészítő linkek, interaktív, internetes feladatlapon információk közlése, a tanári példányban járulékos, kiegészítő információk elhelyezése, módszertani ajánlások közlése.

Az első két év alatt a tervezett 21 munkáltató lap közül 8 végeleges verziója (kipróbálásuk zajlik) és további 3 lap munkaverziója készült el. A tervezett segédanyagok másik része (tanári kézikönyv) a közös szerkesztési elvek kialakításának stádiumában van. A felépítésre vonatkozó egyeztetések zajlanak és a gyakorlat szemszögéből fontos első változatok is kidolgozásra kerültek. A 8 oldalas tanári munkalapok tartalmi tekintetben a kerettantervekhez (általános iskola, szakgimnázium, gimnázium) való kapcsolódási pontokat, valamint a belső és külső koncentráció lehetőségeit jelenítik meg első egységükben. A feldolgozott tartalom alap- és kulcsfogalmai és a feldolgozást segítő háttéranyagok (szakirodalom) jelentik a második egységet. Harmadik egységként a munkalapok feladatainak megoldásai, majd a feldolgozás alternatíváit nyújtó további feladatok következnek. A fejezet lezárásának alternatíváiként tanulmányi kirándulás tervezését, aktivitást segítő anyagok megjelenítésére kerül sor. Kidolgoztuk a munkalapok bevalását elősegítő mérés szempontrendszerét, a kipróbálást végző tanulóknak és tanároknak szánt kérdőívet, valamint az ehhez kapcsolódó on-line felület is elkészült. A kidolgozott eszközök tesztelése a pályázathoz csatlakozott általános és középiskolák oktatási gyakorlatában zajlik. Az első on-line értékelések folyamatosan érkeznek, melyek kiértékelése a következő kutatási időszak feladata lesz.

A projekt első két évében a projekthez kapcsolódóan több tanulmány készült a GeoMetodika, a Földrajzi Közlemények, a JOURNAL OF SCIENCE EDUCATION és a Geographical and Environmental Education folyóiratokba. A szakmai nyilvánossággal eredményeinket haza (Földrajzi vándorgyűlés, Sopron 2017) és nemzetközi konferenciákon (EGU, Bécs 2018) mutattuk be.

A projekthez csatlakozott PhD hallgatók száma négy főre nőtt. Egy PhD hallgatónk letette a PhD képzés szakmai zárószigorlatát, PhD dolgozatának leadását és az SZTE Földtudományi Doktori Iskolában a házi védést 2018 őszére tervezi. A projekthez nappali tagozatos földrajztanár hallgatók kapcsolódtak mind a Szegedi, a Pécsi, mind pedig a Debreceni Tudományegyetemen, a témában szakdolgozatok és OTDK dolgozatok készülnek.

Eredményeinket beépítettük a tanárképzésbe is. "Tevékenység központú földrajztanítás" címmel kurzus tematikát dolgoztunk ki, majd megvalósítottuk az SZTE TTIK osztatlan földrajzszakos tanár hallgatóinak (IV. évfolyam) a 2016/17. és 2017/18 tanév II. félévében. A Pécsi és a Debreceni tudományegyetem szakmódszertan kurzusaiba is beépítettük a kutatás eredményeit, használják hallgatóink a kidolgozott eszközt, ill. a kutatási tapasztalatok ismertetését követően saját munkáltató lap fejlesztési feladatokat kapnak a gyakorlatokon.

Az interdiszciplináris dimenziók erősítése érdekében a földrajz, s azon belül Magyarország földrajza tananyagtartalmának a többi tantárggyal (történelem, biológia, fizika stb.) való kapcsolatának elemzésén belül elsőként a fizika tárggyal végeztük el a horizontális kapcsolódási pontok feltárását.

A kutatócsoport honlapja (<http://foldrajzmodszertan.hu/>) naprakész, folyamatosan bővítjük tartalmát. A tananyaghoz kapcsolódó interneten is elérhető interaktív tartalmak fejlesztése érdekében a Pécsi Tudományegyetemen tárhelyet hoztunk létre, kidolgoztuk az informatikai háttérét és struktúráját az adatok tárolásának.